לה א ב מיי׳ פ״ג מהל׳ שופר הלכה ע טור

ש"ע א"ח סי׳ מקנא סעיף

לו ג מיי׳ שם טור

שפוכה אמלוך עליכם ואע"ג חדא"ר נחמן כל

כי האי ריתחא לירתח קודשא בריך הוא

עלן וליפרוקינן כיון דבריתחא אמור אדכורי

מסורת הש"ם

מפקחן קודם מון מעפרין כגי' רש"י, ט) עירובין לו: ערכין ב:, י) [לקמן

לג. עירוביו עו. יבמות יג.

ל: כתובות נח. נדרים יד: הוריות ב: כריתות יז:],

כ) בס"ח: בשעת השמד.

:6"03 (0 35 :6"03 ()

בשעת השמד, נ) בק״ח:

שבטל השמד.

ל) סנהדרין קה.,ב) [מוספ׳ פ״ב הי״ל], גבו דרבים אתו מינה. בההיא פקידה: רבי יהודה אומר ראשונה ג) ס"א תנא וכן הגי׳ בהרא"ש, ד) [תוספתא פ"ב הי"ח], ה) [פסחים ד. יומל כח:ז. ו) ובס"ל: אלא עם מלכות: אינו אומרה בשעת השמד], ו) ער הוכרונות. תרועה לחו לשון שופרות גב*ו'* מלכיות כגוו יחי אני נאם ה' [אלהים] מ) גי׳ הרי״ף והרח״ש חין מפהחיו הודם איו מעביריו אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה

הוא עד דמוכיר שופר בהדיא: ומתחיל בתורה ומשלים בגביחים. והכתובים בינתיים: היו משלימין בתורה. דהוו להו ארבע מן התורה שלש בתחלה ואחת בסוף: ואנן בעינן עשר. וארבע מהן תורה דקאמר רבי יוסי משלים בתורה: לקומת כל העובר לפני החיבה כו' השני מחקיע. המתפלל תפלח מוספין מתקיע: גמ' בשעת גורת המלכות י שנו. אויבים גזרו שלא יתקעו והיו אורבין להם כל שש שעות לקן 0 תפלת שחרית לכך העבירוה לחקוע במוספין: בותנר' שופר של רחש השנה חין מפקחין עליו וכו׳ ואין מעבירין עליו את התחום. לילך חוץ לתחום לשמוע תקיעה: וחין חותכין אותו. מפרש בגמרא [לג.]: אם רלה ליתן לתוכו מים כו'. ולח אמרינן קא מתקן מנא: גבו' השתא דרבנן חמרת לה. חיסור תחומין ופיקוח הגל דליכא למגזר אטו דאורייתה אמרת לה: דאורייתה. רוכבין דאיכא למימר שמא יחתוד זמורה ועולה באילן דאיכא למימר שמא יתלוש דאורייתא מיבעיא. ויש גמגום בדבר ונראה בעיני דלא גרסינן לה:

הזכרונות [בלבד] מלכות שיש עמו תרועה כגון ייה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו יאומרה עם המלכיות ואומרה עם השופרות דברי ר' יוםי רבי יהודה אומר אינו אומרה אלא עם המלכיות בלבד תרועה שאין עמה לא כלום כגון ייום תרועה יהיה לכם אומרה עם השופרות דברי רבי יוםי רבי יהודה אומר אינו אומרה כל עיקר: מתחיל בתורה ומשלים בנביא רבי יוסי אומר אם השלים בתורה יצא: אם השלים דיעבד אין לכתחילה לא והתניא ר' יוסי אומר המשלים בתורה ה"ז משובח אימא משלים והא אם השלים קתני דיעבד אין לכתחילה לא הכי קאמר מתחיל בתורה ומשלים בנביא ר' יוסי אומר משלים בתורה יואם השלים בנביא יצא תניא נמי הכי אמר רבי אלא מלכיות היום וותיקין היו משלימין אותה בתורה בשלמא זכרונות ושופרות איכא טובא אלא מלכיות תלת הוא דהויין ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו יוויהי בישורון מלך ימלוך לעולם ועד ואנן בעינן עשר וליכא אמר רב הונא יות'ש בישמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ימלכות דברי ר' יוםי ר' יהודה אומר אינה מלכות ביידעת יוםי ר' יהודה אומר אינה מלכות ביידעת היום והשבות אל לבכך כי ה' הוא האלהים אין עוד "מלכות דברי ר' יוםי ר' יהודה אומר אינה מלכות מאה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו 'מלכות דברי, ר' יוםי ר' יהודה אומר אינה מלכות: מתני' -העובר לפני התיבה ביו"מ של ר"ה השני מתקיע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל: גמ' מאי שנא שני מתקיע משום 2-דברוב עם הדרת מלך אי הכי הלל נמי נימא בשני משום דברוב עם הדרת מלך אלא מאי שנא הלל דבראשון משום ∘דוריוין מקדימין למצות תקיעה נמי נעביד בראשון משום דוריוין מקדימין למצות אמר רבי יוחנן בשעת גזרת המלכותי שנו: מדקאמר בשעת הלל מכלל דבראש השנה לליכא הלל מ"ם "אמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה: מתני' משופר של ר"ה אין יי מעבירין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל לא עולין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא תעשה יאבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן ∞פאין מעכבין את התנוקות מלתקוע ואו אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו יוהמתעסק לא יצא יוהשומע מן המתעסק לא יצא: גמ' מ"מ שופר עשה הוא ויו"מ עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה: לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה כו': השתא דרבגן אמרת לא דאורייתא מיבעיא יזו ואין צריך לומר זו קתני:

אחת שניה שתים. מי הוא זה מלך הכבוד לאו ממניינא: זמרו למלכנו. לא קא חשיב רבי יהודה דלא אמליכתיה אלא על אומה אחת: ושוין במלך אלהים כו'. דלא מנינן ישב על כסא קדשו בלשון

תורה אור השלם 1. דַוּ אָנִי נְאַם אֲדֹנָי יֵיִ אם לא ביד חוקה ובזרוע נְטוּיָה וּבְחֵמָה אֶמְלוֹךְ עֲלֵיכֶם: י יחזקאל כ לו

2. וַיִּזְכּר כִּי בָשְׁר הַמְּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב: תהלים עח לט

ז. תִּקְעוּ שׁוֹפֶר בָּגִּבְעָה הַצִּצְרָה בָּרָמָה הָרִיעוּ בית אַון אַחַריר בּניַמין:

הושעה ח 4. יְיָ מֶלְךְּ יִרְגְזוּ עַמִּים ישֵׁב בְּרוּבִים תַּנוּט ישב בְּרוּבִים הְנוּט הָאָרֶץ: תהלים צט א 5. יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אבדו גוים מארצו:

..... זְבֹר יְיָ לְבְנֵי אֱדוֹם אַת 6. זְבֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אַת יוֹם יְרוּשְׁלֶם הָאמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְּסוֹד בָּהּ:

י. זייַ עַלַיהֶם יַרָאֶה וְיָצָא. כַּבָּרְק חִצוֹּ וַאִדְנָי זְיֵי בַבָּרְק חִצוֹּ וַאִדְנָי זְיֵי בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן:

8. יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם ואכלו וכבשו אבני קלע ישָׁתוּ הָמוּ כְּמוֹ יָיִן וּמְלְאוּ בַּמִּזְרָק כְּזָוִיּוֹת מִזְבַּחַ: בַּמִּזְרָק כְּזָוִיּוֹת מִזְבַּחַ: זכריה ט טו

פַקדני בישועתר:

תהלים קו ד תהלים קו ד 10. זְכְרָה לִּי אֱלֹהִי לְטוֹבָה כַּל אֲשֶׁר עִשִּׁיתִי על העם הוה: נחמיה ה יט

11. וַיְיָ פָּקַד אֶת שָּׂרָה בּאֲשֶׁר אָמֶר וַיַּעשׁ יְיָ לְשָּׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר:

12. לר ואספת את זקני אלי אלהי אַברהם יצחק אַתְבֵם וְאֵת הֵעשׁוּי לָבֵם במצרים: שמות ג טז awtrr רָאשֵׁיכֶם וְהִנְּשְׂאוּ פִּתְחֵי ְּיִיּבְּשְׁא עלָם וְיָבוֹא הַכְּבוֹד: 14 עוקם וְיָבוֹא טֵקְןּ הַכְּבוֹד: תהלים כד ז 14. זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ:

.15 מָלַךּ אֱלֹהִים עַל גוֹיִם אֱלֹהִים יְשַׁב עַל בָּפֵּא קָדְשׁוֹ: תהלים מז ט

. 16. דַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִדְיֶה לְכֶם שַׁבְּתוֹן זְכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְּרָא לְּדֶשׁ: ויקרא כג כד 11. דַּבּר אָל בְּנֵי יִשְּרָאֵל לְאמר בְּחֹיֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָחָר לְחִוּ שִׁ יְתָיָה לְבָם שְּׁבְּחֹן וְבְּרוּן וְבְּרּוּלָה מְלֶּרְא כְּנִי יִשְּרָאֵל לְּבּוּ יִבְּעָרְאַל יְיֵ אֱלְהִיוֹ עמוֹ וּתְרוּעִת מֶלֶךְ בּוֹּ במדבר כג בא 18. וּבַחְיֶשׁ הַשְּׁבִיעִּר לְאַרְהְי מִמְּרָא לְדָשׁ מִמְּרָא לְדָשׁ יִיְּהָה לְטָב כְּלְ מְלֶאבֶת עֲבַדְּה לֹא תְּעֲשׁוּ יוֹם תְּרְעָה יִתְּיָה לְּכָב כָּל פִּלְּאָבֶת עֲבַדְה לֹא תְעֲשׁוּ יוֹם תְּרְעָה יִתְּיָה לְכָב כָּל בְּלָב וְנְבִּי יִשְׁרוּן בְּרוּן מִלֶּךְ בְּתְּעִבְּם וְלִא לְבָּבְּי יְשְׁרְאֵל וְצְבִיךְ בְּיִבְּי יִיְּחָה לְּבְּבְּרְ בִּי יִיְ הוּא הָאֲלְהִים מָּמְעל וְעַל הְאָרֶץ יִיְשְׁרְאַל הְאָבְי יִיְבְּיוֹת מְּלֵּבְל הְאָרֶץ יְבְיב הְאוֹם וְהָשְׁבְּת אָל לְבָבֶךְ כִּי יִיְ הוּא הָאֱלְהִים בְּשְׁמִים מִמְּעל וְעַל הְאָרֶץ מְלְבוּלִם וְיְבְיוֹ מִילְבְרוּ בִּי יִיְ הוּא הָאֱלְהִים בְּשְׁבְּבוֹ בִּייִם דּ לֹם 23. וְנְדִיעָת בְּייִיְ הוּא הָאֱלְהִים אִין עוֹד מִלְבְּדוּ: דברים וּ ד 22. וְנְדָאַת בְּייִיְ הוּא הָאֱלְהִים אֵין עוֹד מִלְבְּדוֹ: דברים וּ ד 22. וְנְדְאָת בְּייִיְ הוּא הָאֱלְהִים אֵין עוֹד מִלְבְּדוֹ: דברים וּ ד לוּ 23. אָתָה הְרְאֵת בְּיוֹ הְיִה הְבְּאָת בְּיוֹם הְבָּעם בְּיי יִיְ הוּא מְבְּיבוֹ בְּיִבְּי בְּיִי בְּלָּבְיּוֹ בְּבִייִים דְּיוֹ בְּיִבְּים מְּבְּיוֹ הְבָּבְּיִם בְּיוֹם הְבָּבּבּי הְיִבְּייִם הְּבּיוֹם דְּלִב בְּיִי מְלִבְּי בְּבִייִם דְּיוֹם הְבְשֹׁבְ הְיִבְיִם הְיִים דְּבִבּיים דְּלִים בְּיִבְּבְּבְּי הְיִבְּיִי מְרִבּייִים דְּיוֹם הְבְּבָּבְי בְּיִייִים הְּבְּבְּיִים בְּיִבְּיִים בְּיִבְּבְּבְּיִים בְּיִי בְּיִבְּבְּבְּבְייִים בְּיִב בְיִים בְּבִּי בְּיִי בְּבְּבְי בְּיִי בְּבְּבְיִים בְּבְּיִים בְּיִב בְּיִים בְּבְּבְּי בְּבְים בְּבְּיִבְּיִי בְּיִים בְּבְּיִים בְּעָבְּי בְּיִבְּשְּבְּבְּי בְּבְּבְּיִי בְּיִי בְּיִבְּבְייִים בְּבְּבְּבְמִיים בְּבְּיוּבְּבְיבְיִים בְּבְּיוּ בְּיוּבְיּבְיעוּיי בְּבְּיוֹי בְּבְּיִים בְּיוֹבְּבְייִים בְּבְּיִי בְּבְיְבְייִבְּבְייִי בְּבְּבְּיִי בְּיִים בְּעְיוֹי בְּבְּיוֹי בְּייִי בְּבְיבְּיי בְּבְּייִי בְּיִיי בְּעְבְּיבְבְּי בְּיִייְבְּיִיבְּייִייְיְבְּיי בְּיִבְּיבְּייִייְיְיְבְּבְּיוֹם בְּבְּיִייְיְיְבְבְ בשעת גזרת המלכות שנו. ואע"פ שנטלה גזרת המלכותי לא עבדינן כדמעיקרא אע"ג דזריזין מקדימין למצוח

דחיישינן שמא יחזור דבר לקלקולו ולפירוש הירושלמי ניחא טפי דמפרש שם שדמו האויבים שנתאספו לתהוע תרועת מלחמה ועמדו עליהם

יוםי ר' יהודה אומר יאינן כזכרונות ולר' יוםי נהי נמי דפקדונות הרי הן

כזכרונות וה' פקד את שרה פקדון דיחיד הוא כיון דאתו רבים מינה כרבים

דמיא "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד מי (הוא)

זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה שאו שערים ראשיכם ושאו

פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך

הכבוד סלה יראשונה שתים שניה שלש דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר

ראשונה אחת שניה שתים ייזמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו כי

מלך כל הארץ אלהים שתים דברי ר' יוםי ר' יהודה אומר אחת ושוין

יבמלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קרשו שהיא אחת זכרון שיש במלך אלהים על גוים אלהים ישב על

בו תרועה כגון "שבתון זכרון תרועה מקרא קדש "אומרה עם הזכרונות

ואומרה עם השופרות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינו אומרה אלא עם

והרגום ולכך תקנו תקיעות וברכות במוסף דכי חזו דקרו בקריחת שמע ומתפללין וקורין בתורה וחוזרין ומתפללין ותוקעין אמרי בנימוסייהו אינון עסקין כלו׳ בחוקיהם ובתורתם:

סיי תקלא: ק'ד ד ה ו טור א"ח שם: לח ז ח ט י מיי שם הלי ח טור א"ח שם: לם כ [מיי שם הלי י] טוח"ח סי תקפה: ב ל מיי פ"ג מהלי חנוכה הל' ו טוש"ע א"ח סי' תקפד סעיף א: בא מ מיי׳ פ״א מהלי שופר הלי ד' טוש״ע ריתחא בריש שתא לא מדכרינן זכרון כגון בויזכור כי בשר המה וגו' שופר ה"ח סי' תקפו סעיף כא: כגון יתקעו שופר בגבעה וגו' אאבל אם בא לומר מלכות זכרון ושופר של ב ב מיי׳ שם טוש״ע שם פורענות של עובדי כוכבים אומר מלכות כגון יה' מלך ירגזו עמים וכגון סעיף כג: סעיף כג: בג ס מיי פ"ב שם הלי ז *ה' מלך עולם וער אבדו גוים מארצו זכרון כגון יזכור ה' לבני אדום וגו' ממפח טוא"ח סי שופר כגון יוה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן וכתיב *ה' צבאות יגן עליהם יאין מזכירין זכרון של יחיד ואפילו למובה כגון יזכרני ה' ברצון עמך וכגון ייזכרה לי אלהי למובה יפקדונות הרי הן [ושו"ע א"ח סי׳ תקלו נושו"ע ח"ח סיי תקנו סעי' א בהג"ה]: מד ע פ מיי' שם הלכה ע פ נויי שם הינה: מקפט סעיף ח: כזכרונות כגון יווה' פקד את שרה וכגון יופקוד פקדתי אתכם דברי ר'

> הגהות הגר"א [א] במשנה מלתחוע ומתעסקין עמהן כו'. כל"ל (וכ"ה ברי"ף ורא"ש):

> > מוסף רש"י

. כל כי האי ריתחא. מי יתו ויבא לנו זה הכעם וימלוך עלינו (סנהדרין קה.). אין מעכבין את ב"ד מוזהרין למונען מלתקוע ביום טוב של ר"ה, דבעו לחנוכינהו במלות (ערובין צו:).

רבינו חננאל

מלכות כגון אם לא ביד חזקה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם. זכרון כגון ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב, . . בגבעה חצוצרות ברמה וגו׳. אבל פורענות של להזכיר מזכיר, כגון ה׳ . אלהים בשופר יתקע והלד זכרה לי אלהי לטובה. זכרני ה' ברצון [עמך]. פקדונות הרי הן כזכרונות, ין ה' פקד את שרה, [כגון] וה' פקד את שרה, כיון דאתו מינה רבים אם בא להזכירו עם הזכרונות מזכיר דברי ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינו מזכיר. שאו שערים ראשיכם וגו׳, ראשונה שתים שניה שלש עמה תרועה כגוז ותרועת ה׳. אומר עם המלכיות

ר׳ יוסי. ר׳ יהודה אומר אינו אומר אלא עם המלכיות בלבד. (משלים) [מתחיל] בתורה ומשלים בנביא, ר׳ יוסי אומר אם השלים בתורה יצא. ואקשינן עלה וכי ר׳ יוסי דאיעבד קתני, והתניא ר׳ יוסי אומר המשלים בתורה הרי זה זריז ומשובח. אומר מתחיל בתורה ומשלים בתורה ואם השלים בנביא יצא. תניא נמי הכי ר' אלעזר בר' יוסי אומר וותיקין היו משלימין בתורה. אמר רב הונא תנא שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד מלכות. וכן וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה׳ הוא האלהים וגו׳ מלכות. וכן אתה הראת לדעת כי ה׳ הוא האלהים וגו׳ אלו כולן מלכות יושבות את רצבו כנו חדומה והאדום וא בילבות בין החור החורה היו בכני החיבה ביום טוב של ראש השנה חשיבי דרברי כי יוסי. [מתנ"] העובר לפני החורה ביום טוב של ראש השנה חשיבי ממקיע. כלומר במוסף שהוא יורד שלית צבור שנית. אמר ר' יוחנן בשעת השמד שנו. ירושלמי ר' יעקב בר אחא בשם ר׳ יוחנז מעשה פעם אחת תקעו בתפלת שחרית והיו השונאים סבורים שמא עליהז הז הולכיז ועמדו עליהז והרגום.

י היה קובסת יכב אחת הקשר בתמיח שהיה נחיר היה השנה של היה בשמת היה היה היה מה מה מה מה מה מה שמעה אלקים צדק זו קרית שמע הקשיבה רנתי עבדו לתקעו ותיקנו בתפילת המוסף ומיגו דאינון חמיין לון דקרו קרית שמע ומצלו וקרו באורייתא ומצלו והדר תקעין אמרין בנימוסיהון אינון עסיקין. ר' יהושע בן לוי שמע להיגו שמה אלקים צדק זו קרית שמע הצלו וקרו באורייתא ומצלו והדר תקעין אמרי בנימוסיהון אינון עסיקים. ר' אלעור בר' יוסי אומר בכל זו תפלה, בלא שפתי מרמה זו מוסף, מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא. אמר ר' תנחומא קרייה אמרה כן, יום תרועה ועשיתם עולה, כלומר התרועה במוסף בעשיית העולה. ר' אלעור בר' יוסי אומר בכל הקרבנות כתיב והקרבתם וכאן כתיב ועשיתם, אמר להן הקב"ה כיון שנכנסתם בראש השנה לפני בדין ויצאתם בשלום, מעלה אני עליכם כאילו נעשיתם בריה חדשה. בכל הקרבנות, בשעיר הקרב בכל המועדים ןכתיבן חטאת, ובעצרת כתיב ייקי בתור הוב דייקי בנום לאם להוב בכל המור היא השמר להיב ביין לבל המור בשירם בייתו להיב בייתו להוב להיב בל השמר להיב בל השמרה להיב בל השמר המור בבל המור בל המור ב מור בל המור בל אומרין הלל. [מתני"] שופר של ראש השנה אין מפקחין עליו את הגל כרי. מאי טעמא התקיעת שופר דהוא יום תרועה יהיה לכם עשה הוא, ואין עשה דוחה עשה ולא תעשה של ראש השנה, שנאמר בחדש השביעי באחר לחדש יהיה לכם שבתון שבות, כלומר שב ולא תעשה, וכתיב נמי כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם אשה לה׳. ולא עולין באילן ולא רוכבין השתא לא עולין באילן שהוא משום שבות אים שבות לא עולין באילן אמרינן דלא, פיקוח הגל והעברת התחום שהן איסור מן התורה הוצרך לומר דלא. ופרקי׳ הכי נמי קתני, אין מפקחין עליו את הגל, כלומר לא פיקוח הגל וכיוצא בו שהוא איסור מן התורה, אלא אפי׳ דבר שמשום שבות לא דחי.